

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben hához hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
 vagy megőrésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Ismét a földbérlő szövetkezetek.

Bámulatos, de mindazáltal mégis könnyen érthető földmivelő népünknek a földhöz való ragaszkodása. A magyar földmives különösen ha nincsenek jó vezetők, képes bevenni még a szociáldemokrata maszlagot is, de csak azért, mert Bokányiéknak első programmpontja: felosztjuk a hitbizományokat és a grófi birtokokat, ebből aztán neked is fog jutni magyarom, ha szorgalmasan fizeted a pártadót.

A magyar földmives kimegy Amerikába, de csak azért, hogy véres verejtéssel összekuporgasson egy néhány dollárt, amiből aztán idehaza földet vásárol. Kell-e az elmondottaknál ékebb bizonyíték arra, hogy a magyar nép igenis rajong a föld után.

Ennek a dolognak azonban természetes magyarázata van. A költőnek amikor azt írta; hogy itt ezen a földön élnek és halnak, igaz volt. De azt is meg kellett volna neki írnia, hogy ebből a földből kell élni. Az ország lakosságának háromnegyed része él a földből, milliókat táplál, millióknak nyújt megélhetést az anyaföld, a szántóföld. Csoda e tehát, ha annyira ragaszkodnak hozzá, ha annyira rajongnak érte?

És még egy dolog van, ami érthetővé

teszi a föld után való rajongást, a földéhséget. Az iparvállalatok gyártási titkait hét pecsétetes lakatok, acélból készült pánccs szekrények őrzik. A kereskedelmi tudomány elsajátításához hosszú évekig tartó tanulás kell s a kereskedelem is tele van titkokkal, amelyekhez a kereskedelmen kívül állók nem férközhetnek. Egyes-egyedül a mezőgazdaság az, amely nem dolgozik titkokkal. A nagybirtokon éppen olyan nyíltan gazdálkodnak, mint a kisbirtokon, sőt ha valami új dolgot fedeznek fel a mezőgazdasági művelés terén, az első dolga mindenkinek az, hogy a nagydobot megüsse s nem nyugszik addig senki sem, míg az újítás közkinccsé nem vált. Ily körülmények között a mezőgazdálkodás az-az egyedüli foglalkozási ág, amelyet egy kis jóakarattal mindenki elsajátíthat, sőt a mezőgazdálkodás azok közé a foglalkozási ágak közé tartozik, amelyen egy kis akarattal, egy kis készséggel, igen sokszor az egyesztenős gazda több sikert tud felmutatni, mint az, aki már fél századon át turta a rögot.

A magyar népnek a szántóföld iránt való szeretetével tehát okvetlenül számolnunk kell. Ki kell elégíteni a földéhséget. Földet kell juttatnunk a népnek. Igen ám, de hogyan? A Bokányi rendszerű földhözjuttatásra gondolni sem sza-

bad, nemcsak azért, mert ennek elháríthatlan akadályul szolgál a tulajdon jog szentsége, hanem mert nem is szabad felkelteni az emberekben az irigységet és gyűlölséget. Bármennyire szeretnék is én Eszterházy herceg fél millió katasztrális holdjából egy 10,000 holdas kis dominiót magam részére kikeríteni, nem lehet, mert a föld Eszterházy hercege s Istennek hála még mindig jogállam vagyunk s így Eszterházy hercegtől a 10,000 holdat, — ha csak az arát előre ki nem fizetem — a legmegfeszítettebb akarattal sem lehet ellicitálni. Tegyük azonban fel, hogy a földet szerzeni akarónak van elegendő pénze. Ez esetben igenis számíthat arra, hogy földhöz jut, feltéve, hogy Eszterháznak van kedve a birtokait elparcellázni s ezt a parcellázást indokoltá teszik közgazdasági viszonyaink.

Sajnos, azonban a földéhs magyar népnek nincs pénze a földvásárláshoz. Ennek dacára mégis földhöz kell juttatnunk a magyar földmivelőt. A földhöz juttatásnak erről a másik módjáról fog tanácskozni a kecskeméti gazda naggyűlés. A földhözjuttatásnak ezt a legjobb módját bérlő szövetkezetek alakításának nevezzük. Na még talán nem eléggé elterjedtek nálunk ezek a szervezetek, melyeket itt kezdtek először a váradi püspökség birtokán, de hisszük, hogy rövid

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Püspöki beiktatás ezelőtt 84 évvel.

Írta: Lakos Lajos.

Mint távoli szemlélő, látva azt a határtalan lelkesedéssel párosult szeretetet és ragaszkodást megnyilvánulását, melyet megyénk és városunk közönsége gróf Széchényi püspök ur Ó Nagyméltóságával szemben a tegnapi napon történt ünnepélyes beiktatása alkalmával kifejezésre juttatott, önkénytelenül is a rég mult időkbe gondolva magamat, a kíváncsiság vett rajtam erőt; hogy: vajjon miként folyhatott le régebben egy püspöki installáció?

Kutató utra indultam tehát az én szü és moly ette öreg birodalmam poros s fakó foliánsai közzé s találtam egy régi váradi püspöki beiktatásra vonatkozó igen érdekes füzetet.

1827 év november 14-én zajlott ez a nagy ünnep és pedig Méltóságos Laicsák Ferenc ur Ó Nagysága megyebeli Deák Püspökké történt kinevezetése alkalmából.

Hogy az ország távoli részeiből avagy csak a szomszédos megyékből vendégek sereglettek volna Bihar metropolisába, avagy hogy 53 küldöttséget látnunk volna a tisztelgők soraiban, hogy este katoná zene mellett fáklyákkal vonult volna fel a rezidencia elé a város közönsége és hogy másnap lukullusi ebédet szolgáltak volna fel a tisztelgő küldöttségek számára, mindezeknek nyoma nem található.

Meg van ellenben a megye és város együttes akkori tisztelgő küldöttség vezetőjének, Első Al-Ispány, Tekintetes Gentsy László ur elmondott üdvözlő beszéde szóról-szóra örökítve és nyomtatásban az utókornak visszahagyva.

Olvasva Miskolczy Ferenc és Hlatky Endre főispán uraknak magas szárnyalatu s mégis keresztetlen szavu üdvözlő beszédeit, nem tartom érdektelennek a közel 100 évvel elődjüknek egy hasonló alkalommal elmondott beszédjét, részben az akkori felfogás, részben a gondolkozási mód, részben pedig az ékes szólás tekintetéből, illetve párhuzamba vonás céljából itt szó szerint megismertetni.

Szól pedig ezen érdekes üdvözlő beszéd a következőképen.

Méltóságos Püspök Ur!

A valóságos örömeik bizonyosságára, itt van az a nagy számú kiküldöttség, melylyet a Tekintetes Nemes Vármege kirendelt, hogy a Méltóságos Urnak ezen megyében ide lett érkezésén és ugyan itt Fő-Pasztori hivatalra lett emeltetésén való örömet kinyilatkoztassa. — En vagyok az a szerencsés, a ki a Tekintetes Nemes Vármege kegyes végzésénél fogva e kedves kötelességemet teljesítem.

Örömszó hallatik utszáinkon, — közönséges öröm. — Hirdető postái jönnek mennek, Megyénknek egyik szegletéről a másikig, s kettőztett hangal adja vissza egyik ember a másiknak a szives örömet. A Méltóságos Urnak adatik tehát ez a tisztelet, a ki mint nagy-váradi kanonok több esztendőknél lefolyta alatt szép tulajdonságairól ismeretes, a ki ezelőt két esztendőn tul egy kevéssel a Rosnyói Püspökségre elhivatván, eltávozásával kedves emlékezetét itt hagyta, most már mint Megyés Püspököt érdemeibez illő jutalommal felékesítve ismét kebelebe tisztelik.

De hová tért vissza a Méltóságos Ur; — oda, a hol a nyomorult emberiség sinlődik, itt

Nagy pünkösdi o c c a s i ó!

Minden cikkben versenyen kívüli olcsó árak! Cégem speciális ajándékai: divatos ruhaszövetek, francia grenadinok.

Angol zephirek, selymek és ruhadiszek Blousok, csipke betétek és gallérok, keztyük és harisnyák. Vászna, asztal és fehérneműek, teljes menyasszonyi kelengyék. Szőnyeg és csipkefüggönyök.

Uridivat különlegességek

CZILLÉR IMRE

nagyáruháza.

idő múlva jóval népszerűbbek lesznek, hiszen a bérlő szövetkezetek eszméjét, nemcsak a Magyar Gazdaszövetség s nemcsak az Országos Gazdasági Egyesületnek elnöke karolta fel, aki e kérdéstről Kecskeméten előadást tart, hanem a földmivelésügyi kormány is. A kecskeméti naggyűlés tehát a magyar birtokpolitikának jelentékeny fordulópontja lesz, már csak azért is szükséges, hogy azon minél több gazda vegyen részt, mert közvetlenül alkalma nyílik megismerni a földbirtokhoz való jutásnak új módszerét.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 31.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést. Felolvastatja az interpellációs könyvet, melybe Batthyány Tivadar gróf a hunyadmegyei állapotokról és Polónyi Dezső Margit-sziget adminisztrációjának hibáért jegyzett be interpellációt.

Sorra kerül

a kultusz tárca

költségvetésének általános tárgyalása.

Neugebauer Emil elismerését fejezi ki a kultuszminiszternek a tudóvész és az alkohol elleni küzdelem céljaira megajánlott tételért és az alkoholizmus elleni küzdelem fokozására segítyt adjon a Yord-Templar-rend magyarországi fiókjainak. A költségvetést elfogadja.

Bakonyi Samu: Reflektál Rakovszky István beszédére. Rakovszky olyan bűnhibába esett, melyért másokat róv meg. A szóló nem hiszi, hogy Magyarországon oly idők következtek el, melyben Rakovszky felfogása lehet irányadó. Szemére lobbantja Rakovszkynak, hogy beszédében határozottan felekezeti vonatkozásokat juttatott érvényre. Amikor Rakovszky a felekezeti béke megvalósítására törekszik, kövesse Széchényi István elveit a felekezeti békéről és ne támadjon meg a felekezeti béke

feldulása vádjával oly képviselőtársat, akinek megbírálása közben a felekezeti osztályt szítja Rakovszky. Ugy hiszi, hogy az egész Ház visszautasítja ezt a tulzó magatartását. Annak a puskaporos levegőnek, amelyről Rakovszky beszél, hire-nyoma sincs az országban s ha a nép felfogását, hangulatát akarja a szóló megítélni a felekezeti kérdésekben, akkor nem Rakovszkynak, hanem Szabó Istvánnak beszédét fogadja el irányadónak. Üdvözlí Szabó István liberális, bölcs és mérsékelt felekezeti álláspontjéért, mely azonos a nép felfogásával. Ezután áttér a harmadik egyetem kérdésére. A harmadik egyetemnek a kérdése már 1872-ben a kolozsvári egyetem felállításakor felmerült, amikor felhangzott az a vélemény, hogy a két meglevő egyetem nem képes kielégíteni a főiskolai tanítás igényeit. A szóló szerint nem egy, hanem két új egyetemre van szükség, amelyeknek helyéül Debrecent és Szegedet jelöli ki.

Az érettségi vizsga megszüntetésének híve. Kivánatos megszüntetni az érettségi torturáját s ehelyett a formális eljárás helyett más módot találjanak a tanárok a tanuló képességének megállapítására.

A egyetemeken a tanítás szabadsága a nem tanítás szabadságává fajult, az egyetemen a leckelátogatás pontosságára kell szorítani az ifjúságot. A tanárok rangkategóriájában nevesítéses tultengés van az egyetemen. A felsőbb oktatás tegye feladatává, hogy az itjak ismerjék meg az őket környező természeti, etnografiai viszonyokat; a szociológiai ismeretek terjesztését fokozni kell az egyetemen, ismerje meg az ifjúság minden jelenségben a társadalmi és fizikai erők harmoniáját, összefüggését — méltányolja a kultuszminiszter felfogását a harmadik egyetem székhelyének kérdésében. A szóló sem a város anyagi áldozatát, hanem a város kulturális multját és kulturális erejét tartja döntő jelentőségűnek e kérdésben. Debrecennek ajánlja a harmadik egyetemet, Debrecen főiskolai oktatásában soha sem uralkodott felekezeti szempont s ez igen fontos jelenség, mert a harmadik egyetemen nem felekezeti, hanem általános nemzeti irányzatnak kell érvényesülni.

Ismerteti a debreceni kollégium történetét s a főiskola legkiválóbb tanárai nevének idé-

van az emberi élet nyomorúságának azon gyászos hajléka, mely a Bihari nagy Publicum kegyes intézetéből tennél, melynek a Méltóságos Ur volt itt lakója egyik érdemes felvigyázója, és a közvélekedés szerint, abba fetrengő betegek kiáltásaira segítő kezeit gyakran kinyújtotta.

A Hegyek gyomrából kijövő torrás, oldalaslág való utakon csak szivárog, de ha a forrás összejön, szélesebb kiterjedésbe foly. Az élet Fő-Ura megnyitotta a Méltóságos Urnak az áldás Tárházát, a hova nem szivárogva, hanem gazdagon folynak az élet javai, hisszük azért, hogy az efféle nyomorultaknak vigasztalására készen áll, mert ezen keresztényi virtut a Méltóságos ur, örökségül bírja.

Mennyen tehát a Méltóságos Ur ezentul is azon az uton, a mellyen eddig járt, — mennyen a maga és a közboldogság munkálkodásába erőből erőre, — legyen a szűkölködő szegényeknek gyámola, az árváknak gondviselő Attya, — egyeztesse a Királyhoz való hűségét édes Hazánk boldogsága szeretetével, — Tartsa fel Fő-Pásztori Hatalmát, és legeltesse Keresztény nyájját, soha el nem teletjkezhethvén élete tsendes folyamatjában, az emberiség kedves és vigasztaló ösztönéből arról, hogy Keresztény embertársait ezentul is ne Szeresse. Ha a Teremtő a teremtéskor az emberi nemzet közt különbséget nem tett — ha minden Teremtései

közzül az Istennek egyedül embereké a ditsőség: hogy szabad értelemmel és szabad akarral birjanak, ha ez a Fő-Törvény, Isten és felebarát Szeretet, az emberiség jussa mindenel költsönös lévén, nintsen gazsága akárkinek, hogy Keresztény ember, ember társát gyűlölje.

Előadtam Méltóságos Urnak Szép tulajdonságait, biztat az édes remény de álhatatosan hisszük azt, hogy a Méltóságos Ur, ki eddig a társaságos életnek kedvellője és az emberi szeretetnek példája volt, ezentul is az marad és a Méltóságos Urban ezen és más szép virtusok tündökölni fognak.

Buzgó kívánságunk, hogy az érdemeket jutalmazni tudó Felsőg koronázza tetézett érdemeit több-több jutalommal. A Pásztoroknak Főpásztorra terjessze a Méltóságos urnak becses életét a késő időre. A tekintetes Karokat és Rendeket szives indulatiba, az egész megyebeli keresztény népet kegyességébe ajánlom.

Elképzelhetjük, mennyi fejtörést okozhatott ennek a szép és érdekes dikciónak összekovácsolása a mi jó öreg Tekintetes nemzetes és Vitélő Első alispány urunknak. Ma már nem ily természetű dikciók járnak, ma már más az izlés, más a gondolkodás, de az alispán ur beszéde jellemző a korra és az emberekre.

zésével bizonyítja az intézet magas fokú tudományosságát. A debreceni iskola szervezete, a diákélet szervezettsége, a város társadalmi életének patriarchalis puritánsága; a megbecsülés, mellyel a város társadalmának minden osztálya viseltetik a főiskola iránt, mind olyan okok, melyek Debrecent feljogosítják arra, hogy a harmadik egyetem székhelye legyen. Rátér a zsidóság felekezeti kérdésére és ismerteti a neolog és orthodox egyházjogi történetet. A zsidóságnak e széthuzását meg kell szüntetni.

A rabbiképzés reformját sürgeti. Ismerteti a zsidóság álláspontját ezen kérdésben. Kifogásolja azt a lehetetlen állapotot, mely a rabbi választásoknál néhol még ma is fennáll. Így például, hogy a meghalt rabbi koporsójánál jelöli ki a zsidó hitközség a rabbi utódjául annak fiát, vagy vejét, a nélkül, hogy annak esetleg magasabb képesítése volna. Es azt mondja, hogy mikor maga a zsidóság is küzd a helyzet megváltoztatásáért, miért nem tesz maga a kormány meg minden lehető, ahelyett, hogy ankéteket folytatna e kérdésben, a zsidóság, de a magyarság szempontjából is a helyzetjavítására. Tiltakozik Rakovszkynak azon kijelentése ellen, hogy a zsidó képviselők, a zsidó magyarság, ha a srükség úgy hozná magával; távol tartja majd magát a barrikádoktól. Löw Emánuel dr a szegedi híres rabbi példájára, aki a szabadságharcban fegyverrel a kezében is szolgálta hazáját. Azon reményben, hogy felszólalásával sikerülni fog a felekezetek békéjét szolgálni és a felmerült ellentéteket elsimítani, befejezi beszédét. Nem fogadja el a költségvetést. (Élénk helyeslés. Minden oldalról számosan üdvözlí a szónokot.)

Elnök szünetet ad.

Szünet után

Berzeviczy veszi át az elnöklést.

Béla Henrik: Nem tud ellenállni annak, hogy ő is ne foglalkozzék a felmerült kontroverziákkal Kelemen Samu beszédére reflektálva azt mondja, hogy fontos kérdésekben az a legfontosabb, hogy ki szólal fel azokban. Kelemen Samu, aki — ugymond — jól választotta meg papáját, rosszul teszi, hogy sajkáját a kongregációk vizeire eresztette, de nem helyesli Rakovszky István felszólalásának tendenciáját sem, mert a kérdést, amellyel különben az egész közvélekedés és a parlament is állandóan tárgyal és napirenden tart, nem sikerül ily tendenciózus felszólalásokkal tisztázni. Manapság ismét jelszavakkal dobálódzunk. Liberalizmus, konservalizmus, demokratizmus, klerikalizmus járják. Ismer olyan férfit, aki életben roppant liberális, folyton ajkán van a szabadelvűség, de az életben a legnagyobb autokrata és aki keze alá került, az megérezte zsarnoki önkényét. Viszont ismer olyan grand segniert, aki autokratának született, de tetteiben olyan liberális, olyan gyöngéd és figyelmes, hogy a viláért sem tudna bárkit is megbántani. Szól azután a magyar nép temperamentumáról, mely minden szavak és izgatás ellenére a nyugodt közélet maradt meg. Reflektál Tisza Istvánnak a szabadgondolkodókról mondott szavaira és ő is elítéli a szabadgondolkodók azon szektáját, mely az istentagadást kultiválja és mindenkit, aki velük elvben egyet nem ért, máglyára kívánja. Nem fél azonban semmi tulzástól és szélsőségtől, mert a magyar nép esze vissza fogja tartani magát minden káros irányzattól. Áttér ezután némely iskolai kérdésre.

Béla Henrik beszédében ezután az óvónök helyzetéről beszél. A tanfelügyelő helyzetét is tarthatatlannak mondja. Javasolja, hogy a gazdasági tudósítók mintájára szervezzen a miniszter iskola tudósítói állásokat. A javaslatot elfogadja.

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesíteni, hogy a Szent László-tér
Kishidfőnél 9 éve vezetett

vászon és fehérnemű üzletemet

folyó évi február 1-től a tulságos házbéremelés miatt a Bémer-téri gyógyszerár mellé, a volt Hegedűs János-féle üzlet-helyiségbe helyeztem át.

Midőn a tisztelt vevőközönség eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ugyanazt a jövőben is, — részemről ezután is szigorú elvem marad a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel

Strohmayr Pál

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ezután elhatározza a Ház, hogy szombat, vasárnap és hétfőn nem tart ülést.

Végül az interpellációkra került a sor. Polónyi Dezső a Margitszigeti állapotok javítása tárgyában, Batthyány Tivadár pedig a hunyadmegyei állapotok tárgyában interpellált.

Az ülés fél 3 órakor ért véget.

Mi lesz a nyári szinkörrel?

A szinügyi bizottság ülése.

A meleg idő ismét felszínre hozta Nagyváradi város csodabogarának kérdését, a nyári színház ügyét.

Most már ugyancsak benne vagyunk a meleg időben, de a közönségnek a téli színházban kell áttérnie az estét, dacára, hogy Nagyváradnak nyári szinköre is van.

Eppen abból kerekedett a szinügyi bizottság tegnapi ülésén az érdekes diskurzus, hogy van nyári szinkörünk és még sincs, mert a városi mérnöki hivatal elpuskázott remekét nem lehet használni. Ezért kár volt oly lóhalálból keresztül erőszakolni a szinkör építését s ezt a nagy buzgalmat jobb ügyre kellett volna elpazarolni. S mintha megéreztek volna, sem a polgármester, sem a város főmérnöke nem vettek részt a szinügyi bizottság tegnapi ülésén, ahol pedig meghallhatták volna, hogy a bizottság minden tagja miként vélekedik a szinkörnek csufolt bódéről, amely egyik komikus nevezetessége Nagyváradnak.

A szinügyi bizottság tegnapi ülésén dr. Hoványi Géza elnökölt s jelen voltak: Harmathy Károly, Stark Gyula, dr. Medvigy Gábor, dr. Kenéz-Kurländer Ede, dr. Adorján Emil, Lukács Odön, dr. Moskovits József, Schvarcz Izidor, Juricsky Barna jegyző és Erdélyi Miklós szinigazgató.

Dr. Hoványi Géza elnök bemutatva az igazgató által június hóra összeállított műsort a következőkben:

Romeo és Julia (opera), Éljen a király (új vigjáték), Lord Piccolo (új operett), Boszorkány, Nóra, Balga szüz és Kaméliás hölgy (mind a négy darab Márkus Emilia vendégfelléptével), Troubadour (opera), Czigányszeretem, — Muzikus leány, Trenck báró, Erdész leány, és Halhatatlan lump (mind a négy darab Kúri Kláraival), Kék vér (új operett, helyi szerzőtől).

A műsorral kapcsolatosan Harmathy Károly felvetette, hogy meddig tart a téli szezon. A szinügyi bizottságtól kell kérni a szezon meghosszabbítására az engedélyt.

Dr. Moskovits József szükségesnek tartja, hogy foglalkozzanak azzal a kérdéssel: mi lesz a nyári szinkörrel. Júniusi melegben is oda-szorítják a közönséget a téli színházba. Így nincs értelme a nyári szinkörnek. Vagy értéksítsék azt, vagy rombolják le, ha nem használható.

Erdélyi Miklós szinigazgató belátja, hogy baj van, de ő kénytelen kérni a bizottságot, hogy nyáron is a kőszínházban játszasson, mert a nyári szinkör tönkre tenné. Vendégművészekkel nem mehet a szinkörbe s a közönség sem jár a nyári színházba, s minden előadásra ráfizet s kitöri a nyakát. Kész megmutatni a számadásait. Engedjék meg, hogy míg a vendégművészek játszanak, a téli színházban maradjon a téli színházban, a ren-

des napiárakkal. A szinkörben kevés a páholy s telt háznál is csak 900 korona jön be. Ilyen körülmények között tönkre megy.

Dr. Adorján Emil sajnálja, hogy a polgármester nincs itt, hogy lássa a bajt. Gözörövel hajtották keresztül a szinkör építését s azt mondták, hogy elpusztul a színház szinkör nélkül s most az igazgató nem megy a szinkörbe s a nyáron is a kőszínházban játszanak. A szinkör ellenzőit letorkolták annak idején s óriási pénzt fektettek a szinkörbe. A közönség elmenne a szinkörbe, de a vezetés kedvetlen, nem szoktatja oda a közönséget. A szerződés szerint majdától a szinkörben kellene játszani, sőt ha az idő miatt a téli színházban játszik nyáron a társulat, ott is csak a szinköri árak szedhetők. Adjának számot, akik beugrasztották a szinkör építésébe a várost. Mikor mondtak igazat, akkor-e, vagy most. Ez cinikus játék a közönséggel és törvényhatósággal.

Dr. Hoványi Géza rámutat, hogy a polgármester eszközölte ki a nyári színház költségét a kormánytól s arra a szinügyi bizottság semmi ingerenciát nem gyakorolt. A polgármester csak bejelentette az ügyet a szinügyi bizottságnak. Azt hitte a bizottság, hogy körültekintéssel járnak el s olyan szinkört építenek, amely megfelel. — A szerződés értelmében a szinügyi bizottság adhat engedélyt a téli színházban való játszásra.

Dr. Moskovits József szerint a kérdéssel foglalkozni kell, mert ez a helyzet nagyon szomorú állapot. Ő is a szinkör építése mellett volt, de másként vélte az építést. Az abszurdum, hogy nyáron is a kőszínházba kényszerítik a közönséget. Június 15-től menjen ki a szinkörbe a társulat, ezt mondják ki, s ha a szinigazgató ezen határozatot megfelelőbbé, azok is kénytelenek lesznek foglalkozni a szinkör ügyével, akik azt építették. A nyári szinkörre szükség van, mert a téli színház mellett csak a Bémer-téren van élet. Azt nem lehet elnézni, hogy egészségének veszélyeztetésével nyáron is gőzfürdőbe erőszakolják.

Dr. Medvigy Gábor eredeti eszmét vel fel. A szinkörrel ingyen értéket kaptunk, amelyet értékesíteni kell. Pályázatot hirdessenek, hátha kapunk más társulatot a nyári szinkörbe.

Schvarcz Izidor kimutatja, hogy a nyári szinkör árai is magasabbak, mint a téli színház helyárai, mert nincs bérlet.

Harmathy Károly indítványozza, hogy július 1-ig engedjék meg az előadásokat a kőszínházban.

Erdélyi Miklós kéri az engedély megadását, mert hiszen csak ez idénről van szó s jövőre már szerződés szabja meg, hogy mikor köteles a nyári szinkörbe kimenni a társulat.

Dr. Kenéz-Kurländer Ede a szinigazgató és a közönség dolgának tartja a kérdést; ha meleg van, nem megy a színházba a közönség. Ne kényszerítsék az igazgatót a nyári szinkörbe. Miért nem tesz az igazgató úgy, mint Kolozsvárott Janovics. Tartson parallel előadásokat. A szinkörben könnyebb darabokat, a kőszínházban nagyobb előadásokat, vendégekkel produkáljon. Mindenki oda megy, hova teszik.

Dr. Adorján Emil újból a nyári szinkör építésének keresztülhajlására tér vissza. Azt mondták, hogy nyáron kell a közönségnek olcsóbb élvezetet nyújtani. Mondják ki, hogy június 30-ig a téli színházban köteles a társulat játszani, de július 1-én köteles kimenni a szinkörbe.

Lukács Odön szerint szoktatni kell a közönséget a szinkörbe. A szinigazgató adja elő őszintén, hogy a szinkörnél mi a hiba s akkor

keressék meg a tanácsot, hogy foglalkozzék a dologgal.

Erdélyi Miklós ki is rukkolt. Ő azt vélte, hogy kap egy n-gy bódét, ahova olcsó helyárral nagy közönséget hoz össze s kapott egy gerendákkal tele, páholyok nélküli kicsi színházat, ahol a közönség zajong, mert egy része nem lát. A magas helyárok mellett is 950 korona a zsufolt szinkör napi bevétele. Ez a baj.

Elnök felvetette, hogy nem lenne-e helyes, ha egy bizottságot küldenének ki, hogy nézze meg a szinkört alaposan s foglalkozzék a dologgal.

A szinügyi bizottság végül június 30-ig megadta az engedélyt a kőszínházban tartandó előadásokra, de július 1-től köteles a társulat kimenni a szinkörbe s ha idő miatt hosszabb-rövidebb időre be kell jönni a kőszínházba, a nyári helyárait szedhetik.

A szinigazgató kérvényt ad be az ellen, hogy ki kell mennie a szinkörbe s ezt a szakbizottság még egy héten belül, vagy legfeljebb 8 nap alatt tárgyalja s így a kérdés napirendre kerül.

Lukács Odön kérdést tett a koloratur primadonna énekesnő helyének betöltésére nézve. Lesz-e a közönség igényeinek megfelelő énekesnő?

Erdélyi Miklós kijelentette, hogy a jövő szezonra már gondoskodott két baritonistáról és hat énekesnőről.

Az érdekes ülés ezzel véget ért.

Perbeszéd a miklózlázuri bünpörben

Ma lesz az ítélet.

Dr. Kármán kir. ügyész tovább folytatta a vádbeszédet, amely délelőtt 11 órakor ért véget. Folytatólagosan a talált bünjelek és az ezekre vonatkozó tanuvallomások fejtegetésére tért át, bizonyítva ezekkel is a vádlottak bünösségét. Kiemeli Kalló János vallomását, akit a főtárgyalás előtt rábeszéltek, hogy hamisan valljon azonban ő később a lelkiismeret mardosásától üzetve, kijelentette, hogy a talált, bünjelek között levő fejsze a Popescu Aurélé, amint azt először vallotta a vizsgálóbíró előtt. Tovább megy, ott van az öreg Simonyi vallomása, aki most a fő-tárgyaláson, mintegy megrendülve a felismeréstől mondja el, hogy Tripponnak a pillantásában felismerte a hozzá betörő alakot. Ezeket a mellékbetöréseket, valamint Krajniknak a meg-lövetését mind a Neumannéknál elkövetett vak-merő betörés palástolására szolgálónak tünteti fel.

A hosszú, rendkívüli ügyességgel felépített vádbeszéd, melyben nagy szakértelemmel fejtegeti, hogy az összes terhelő adatok, bünjelek, tanuvallomások, a vádlottak viselkedése mind-mind Popescu Aurél és Trippon György bünösségét bizonyítja.

Védőbeszéd.

A vádbeszéd elhangzása után a védelem indítványozza, hogy a két védő a védőbeszédet úgy ossza meg, hogy az egyik védő, dr. Zigre Aurél általánosságban és lélektanilag tárgyalja az ügyet, míg dr. Poynár Széver, az ügy tárgyi része és a bizonyítékok szerint fogja a védelmet előadni. Az ügyész a védekezés ilyen

Próbababákat, kerti-butorokat, gyermek-kocsikat és gyermek hajtányokat, utazó-, kézi-, piaci-kosarakat, kefeárukat, gyermekszékeket stb. jól olcsón és nagy választékban

JANKY ANTAL UTÓDA kishidfői

Telefon: 8.

kosár- és lámpaáru-üzletében vásárolhat.

Telefon: 8

módját ellensz, azonban a bíróság elfogadta. Még a délelőtt folyamán mondta el dr Zigre a védőbeszédét.

Az emberi intézmények tökéletlenségére hivatkozva óva inti az esküdteket, vigyázzanak, nehogy a bűnösök üldözése ártatlanok kálváriájává legyen. Ma nincsenek Fatia Negrák, urí betörők.

Neur anné vallomása, kijelentése által az ügy szenzációs volta, rendkívülisége meglepte az intelligens, uri embereket is, meglepte Sterba Szabolcsot, meglepte a vizsgálatot teljesítőket, meglepte a vád képviselőjét is.

Ez okozta, hogy nem folytatták más irányban a vizsgálatot, pedig nem tudtak semmivel több terhelő adatot felmutatni a vizsgálat során, mint amennyit az első nap találtak.

Vádolja az ügyészséget, hogy nem engedték hozzájutni az iratokhoz.

Elnök ezért figyelmezteti, hogy senkit ne gyanúsítson.

Lélektanilag igyekszik megmagyarázni Neumannék, különösen Nemanné viselkedését, vádját.

Abból indul ki, hogy Neumannék attól kezdve, hogy oda költöztek, ellentelüknek tekintették a Popescu-családot, mint aki az ő korlátlan vagyonosodásuknak akadályozója. Fokról-fokra fejt ki a momentumokat, melyek ezt az ellenségeskedést csak nagyobbították, izzó gyűlöletté növelték.

Ettől a gyűlölettől volt szuggerálva Neumanné, mint a családnak tényleges feje, mikor nem rosszakaratú, szándékos tévedésből Popescuékát véli felismerni a bűnösökben. Minden kárt okozójuknak Popescut, mint ellenfelüket tartja.

Es ezt a hitet bele szuggerálta a gyermekébe is. Kéri a vádlottak felmentését.

A szép, nagy szónoki erővel, hévvel előadott védőbeszéd nagy hatást keltett.

Délután.

Pontban délután 3 órakor kezdette meg a védőbeszédét dr Poyvár ügyvéd.

Az inkább az észhez szóló, mint külső hatást kereső, argumentumokkal dolgozó beszéd több mint három órán keresztül tartott. Sorra igyekszik megdönteni a vád állításait épen a meglevő bizonyítékokkal. Az ügyész saját kijelentéseivel igyekszik a vád értékét lerontani, semmissé tenni.

Csoportosítja az eseményeket, az adatokat, a tanuvallomásokat, amelyekből kimutatja, hogy a védelem állításait igazolják.

Sorra veszi a Neumann család vallomását és azoknak hitelességét lerontani törekszik.

Kimutatja, hogy az alatt az idő alatt, nem is lehetett Popescunak ezt a három betörést elkövetni. Lélektanilag sem lehet megmagyarázni a vádlottak bűnösségét.

Arra pedig nem felel a vád képviselője, hogy *miért* követte volna el ezt a rémes, életet, becsületet, mindent kockáztató büntettet, aminthogy nem is tud rá felelni ő sem, és

senki sem. Kéri az esküdteket, hogy mentsék fel a vádlottakat.

A nagy tudással felépített szép beszéd után, mely 6 óra után ért véget, az elnök a tárgyalás folytatását más napra tűzte ki, amikor is az ügyész replikája fog következni, legkésőbb estig meg lesz az ítélet.

A Ház pünkösdi ünnepe. A képviselőház szombaton és kedden, tehát a pünkösdi ünnepeken kívül két napon át nem tart ülést. A Háznak azért van csak tulajdonképpen két nap szünete, mert a költségvetés tárgyalását nem akarják hosszabb időre megszakítani.

Riasztó hírek a királyról. A Prager Tagblatt mai száma agasztó híreket közölt a király betegségről. Az ügyészség sietve elköszötte az ujságot. Az inkriminált cikk tulajdonképpen reprodukciója a Slavisches Tagblatt tegnapi közleményének, amely miatt ezt az ujságot tegnap Bécsben konfiskálták. A cikk azt ujságot, hogy régensséget fognak felállítani, élén a trónörökösrel, mert a király olyan beteg, hogy nem tudja a kormányzás teendőit ellátni.

A turista vándorgyűlés előkészületei.

Javában folynak a Magyar Turista Egyesület június 3., 4. és 5. éni Nagyváradon tartandó vándorgyűlésnek előkészületei. A M. T. E. választmánya e célból a f. hó 27-én gyűlést tartott, amelyen a nagyváradai Sport Egylet is képviseltette magát.

Az ülésen a választmányi tagok zsufolásig megtöltötték az egyesület aranykéz-utcai helyiségét.

Dr Thiring Gusztáv elnök beszámolt az eddigi előkészületekről, bemutatta Lukács Odön tanácsnoknak, Verner Kálmán nagyváradai Sport Egyleti turistaosztály elnöknek, dr Némethy Gyula theologiai tanárnak, Kőszeghy József főmérnöknek a vándorgyűlés ügyében kelt leveleit, s a vándorgyűlés iránt Nagyvárad város közönsége érdeklődésének igazolására a nagyváradai hírlapoknak a vándorgyűléssel foglalkozó számaint és felhívta a választmányi tagokat a vándorgyűlésen való tömeges részvételre. A felhívás oly lelkes visszhangra talált, hogy mintegy 40-en jelentkeztek és fizették le a részvételi díjat.

Hasonló lelkes munkát fejt ki a Nagyváradai Sport Egylet a vándorgyűlés sikere érdekében. Az egyesület vezetősége a Rimanóczy-utcában levő Klubhelyiségében csaknem naponta gyűléseket tart a teendőik megbeszélésére. Előkészítette a fogadtatást, elszállásolást, kirándulásokat s az utóbbiakra minimális árakat eszközölt ki. Azonkívül az elnökség az egyesület tagjai részvételének biztosítása érdekében a következő meghívót bocsátotta ki:

Tisztelt Tagtárs ur! Bizonyára már tudomására jutott az, hogy a M. T. E. vándorgyűlést folyó évi jun. 3. 4. és 5-én Nagyváradon tartja.

Június 3-án este 7 óra 6 perckor érkeznek mintegy 40-en. Elszállásolás után közös vacsora lesz a Rimanóczy-étteremben. Június 4-én d. e. 7 óra 14 perckor kirándulás Révre, ott ebéd.

Révről a délutáni vonattal visszaérkezve,

4 óra 50 perckor kirándulás a Püspök és Félix-túrdóba, itt vacsora. Június 5-én reggel a kálvária és a város megtekintése, 11 órakor a tulajdonképeni vándorgyűlés a városháza dísztermében. 12 órakor ebéd.

A június 3-iki vacsora a Rimanóczy-étteremben 1 kor. 20 fillér. A révi kirándulás (utiköltség, barlangbeléptidij, ebéd) 8 korona illetve fél jeggyel utazóknak 6 kor. A Püspök, Félix kirándulás költségei, utiköltség, vacsora 3 korona. A jun. 5-iki társasbéd 2 kor. Az ital külön fizetendő.

Társ sportegyesület oly nagyobb szabású vándorgyűléséről lévén szó, amely a mi sportéletünk előmozdítását szolgálja, úgy egyleti, mint sporttársi szempontból kötelességünk, hogy a vendégeket méltóan fogadjuk és itt tartózkodásuk ideje alatt állandóan rendelkezésükre állva odabassunk, hogy körünkben kellemesen érezzék magukat.

Felkérem ennél fogva Tagtárs urat, hogy bennünket a törekvésünkben támogasson és ahol résztvehet, a szükséges részvételi díjat június 2 ig Tátray Gusztáv üzletében, vagy Bige Béla egyleti pénztárnoknál tizesse le. Nagyvárad, 1911. május 29. Keszthelyi Zoltán elnök.

A M. T. E. vándorgyűlése nyilvános lesz, szívesen látja azon az egyesület a turisztika ügye iránt érdeklődő közönséget. Ugyiszintén nem csak szívesen látja, de fel is kéri egy a M. T. E. mint a N. S. E. vezetősége is a város közönségét, egy a kirándulás, mint a társasbédén és társasvacsorán való részvételre. A M. T. E. ugyanis éppen azért rendezi városunkban vándorgyűlését, hogy a város közönsége érdeklődését a turisztika nemes ügye iránt felkeltsse, azt pedig csupán úgy érheti el, ha a város társadalma nem zárkózik el a lelkes vendégcsoport elől, melynek javarészt a főváros legelőkelőbb társadalmi állású férfiai fogják képezni.

Fogadjja tehát őket a város intelligens társadalma őszinte érdeklődéssel.

Tavaszi ujdonságaim
CIPŐ, KALAP
és uri divatcikkben megérkeztek
REICHARD áruháza

Tudatom a n. é. közönséget, hogy a volt
IFJ. KOHN SÁMUEL-féle
üzletben meglevő árukat még csak
e hó végéig árusítom.

Tovább eladók is akár egészben, akár cikk szerinti partikban előnyösen vehetnek!

FLEGMAN.

Meglepő köterejű.

PORTLAND-

CEMENT

Rendkívül kiadó.

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából.

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, fedéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Dr. Miskolcsy Ferenc Biharvármegye főispánja és Fráter Barnabás alispán tegnap Budapestre utaztak.

* **Az installáció és a sajtó.** Az installáció alkalmából néhány lapba, melyek nem voltak meghíva, vastag tévedések, sőt célzatos inszinuációk, gyausítások kerültek be. Ezek magukon hordják a valótlanúság bélyegét és rávallanak a nem éppen tiszta forrásra, melyből kikerültek, azért nem érdemes részletesen foglalkozni azok cáfolatával. A jóízű közönség nem ül föl az ilyeneknek.

* **Kossuth Ferenc nagybeteg.** Kossuth Ferenc magántitkára tegnap a képviselőházba azzal a szomorú hírral jött, hogy Kossuth Ferencet éjjel 4 óra körül igen heves asztmatikus rohamok fogták el. Azonnal Argyán és Müller professzorokat hívták hozzá, akik konzilium után a beteg ágyánál hagyták egy asszisztensüket, aki állandóan mellette van. Kossuth állapota igen súlyos. A nagybeteg környezete a legrosszabbra van elkészülve.

* **A püspökségi uradalom kormányzata.** Gróf Széchenyi Miklós püspök Erős Rezső jószágigazgatót saját kérelmére két hónapra szabadságot; a püspökségi uradalom vezetését a mai naptól kezdve Gellért László jószágkormányzó vette át.

* **Áthelyezés.** Ófelsége, a király Szöllösy Gyula Nagyvárad városi kir. járásbíróját saját kérelmére a nagyvárad királyi törvényszékhez helyezte át.

* **Esküvő.** Hosszu János, magyar királyi államvasuti mérnök, ma délután 6 órakor esküszik örök hűséget a gör. kath. székesegyházban Kiss Nóra kisasszonynak, dr. Kiss Döme gör. kath. egyházmegyei ügyész nagyművelt segítő, bájos leányának.

* **Kapucinus utca helyett Bánffy Dezső-utca.** Pásztor Ede törvényhatósági bizottsági tag beadványt nyújtott a Nagyvárad városi törvényhatóságához, amelyben indítványozza, hogy Kapucinus-utcát a nemrég elhalt báró Bánffy Dezső nevére, Bánffy Dezső-utcának nevezzék el.

* **Hogy fizetik az adót.** A pénzügyigazgató tegnap terjesztette be április havi jelentését a közigazgatási bizottsághoz. A jelentés szerint a pénzügyigazgatóság személyi viszonyaiban mindössze annyi változás történt, hogy a miniszter Budó János adótitket Tiszalökre ellenőrré nevezte ki. A pénzügyigazgató jelentése szerint az adókat rendszeresen fizetik és a fogyasztási adó kivételével mindenütt többet mutatkozik. A fogyasztási adókban 260.481 koronával fizettek be kevesebbet, mint a múlt év hasonló időszakában.

* **A kivándorlás.** A Cunárd hajós társaság tegnap tudatta a vármegyével, hogy a május 20-án indult Carpathia hajóval húszan vándoroltak ki Biharvármegyéből Amerikába.

* **A postások részjuttaléka.** Az utóbbi hetekben az a hír volt elterjedve, hogy Lukács László jelenlegi pénzügyminiszter nem akarja aláírni a postások rendezési részjuttalékának kiutalását. A hír érthető feltűnést keltett és siettek is azt nyomban megcáfolni. Mint értesülünk a miniszter már alá írta és tegnap szét is küldte a postaigazgatóságokhoz a kiutalásról szóló rendeletet. A postások pár nap alatt megfogják kapni a várva-várt juttalékot, melyet már május 1-én kellett volna megkapniok.

* **Millió örökös.** Rendkívül érdekes és hazafiúi szempontból igen öröndetes hír érkezik a tengerentúlról. A napokban halt meg Ausztráliában Novák Lipót, akinek mintegy 140 millió korona értékű aranybányája volt. Az örökösöket most keresik s már jelentkezett is Novák József, nagyvárad kerületi és műszaki iroda tulajdonos, a meghaltak unokaöccse, amit a budapesti consulatus által már igazolt is. Az ausztráliai Novák ugyanis magyarországi, erdélyi származású, szűkebb illetőségi helye Brassó s az említett Novák József nagyvárad lakosnak nagybátyja. Az életben levő jogos örökösök 3-an vannak, akik közül kettő Budapesten él, egy Nagyváradon. Így hát 140 millió korona fog bevándorolni Magyarországra, amely nemcsak az örökösöknek hoz bizonyára örömet, hanem általában jó hatással lesz országunk pénzforgalmára is.

* **Felzárkóztatások a választók névjegyzéké ellen.** Nagyvárad város 1912. évi névjegyzéké ellen tömegesen érkeztek be a városhoz a felszólamlások. A névsorba leendő felvételüket a következők kérik: Gáher Antal, Mihalovich Odón, Torszán Gergely, dr. Lőrincz Sándor, Mányok Ferenc, dr. Bárczy Lóránd, dr. Grosz Imre, dr. Kálmán Géza, dr. Jung Tibor, dr. Fekete Béla, Inre Béla, dr. Molnár János, Salgó László, Lusztig János, Kovács Imre, Kiss Miklós, Lusztig Soma, Rácz Soma, Fodor Lajos, dr. Rigó Lóránd, Kovács János, ifj. Stolcz Lipót, Sebastyén Dezső, Löwi Jakab, dr. Rosinger Artur, dr. Raaber Árpád, Jungreis Antal, Kepes Mór, Grünfeld Bernát, Hacker Andor, Grosz Ignac.

* **Koldusbotra jutott gazdák.** E hó 16-án a margitai járás Genyete községében hatalmas tűz pusztított, minek következtében egy egész csapat ember lett földönfutóvá. A tűzről annak idején meg is emlékeztünk pár sorban, mert akkor nem látszott, hogy a tűz pusztításának ilyen komoly következményei vannak. A tüzeséről már a belügyminiszterhez is tettek jelentést. E szerint a tűz 16-án délután 1 órakor kezdődött, amikor a község lakosságának csak kevés része tartózkodott odahaza, míg a lakosság zöme kint a mezőkön volt elfoglalva. Az oltás szinte lehetetlen volt s így a tűz teljes erővel dühönghetett. E pusztult kilenc épület minden melléképületével együtt. Leégett Bokis Miklós háza, akinek 8 tagból, Gyula Péter akinek 3, Csarnó Simoné akinek 6, Marozsán Lőrincé akinek 2, Hajas Jánosé akinek 5, Csarnó Lászlóé akinek 5, Szarkó Mihályé akinek 8, Csarnó Vazulé akinek 7 és Papp Lászlóé akinek 1 tagból áll a családja. Ezek az emberek a szó szoros értelmében földönfutókká lettek. A főszolgabíró rendkívüli segély kiutalását kérte az alispántól s egyidejűleg az országos gyűjtésre és kérte a felettes hatóság engedélyét. Az alispán azonnal felírt a belügyminiszterhez, akitől a szomorú helyzet ismertetése után 1000 korona rendkívüli segély kiutalását kérte. Az alispán egyidejűleg a közgyűléshez is előterjesztést tesz az országos könyöradomány gyűjtéséhez szükséges engedély megadása iránt.

* **A képkiallítás.** Gulácsy Lajos és Erdei Viktor nagyszerű tárlata még csak egy pár napig marad nyitva. A művészek elhatározták, hogy a meleg és állandó érdeklődésre való tekintettel meghosszabbítják a tárlat idejét és még a pünkösdünnep alatt is nyitva tartják a kiállítást, amely újabban több értékű, új képpel gazdagodott. Pünkösd második napján érdekes meglepetéssel fog szolgálni a tárlat rendezője, amely egyébként az utolsó napokon előreláthatólag aukciót is fog rendezni. A mai nap folyamán dr. Halász Márton vásárolt több képet Gulácsy Lajostól és E.

Karinty Adától. A kiállítás (Sas-passage I. emelet Dajkovits-feljáró) nyitva van délelőtt 9 órától 1-ig és délután 3 órától 6-ig. Belépődíj 50 fillér.

* **Holttest a Pecében.** A félixfürdői csendőrök tegnap reggel cirkálás közben egy női holttestet talált a Pece-patakban. A nő — ruhájáról ítélve — falusi asszony lehetett s valószínűleg bűntény áldozata lett. A csendőrség az esetről értesítette a nagyvárad királyi ügyészséget s a vizsgálóbíró és a királyi ügyész azonnal kiszállottak a helyszínére, a vizsgálat megejtése végett. A vizsgálat során megállapították, hogy a hullán külérőszak nyomai láthatók. A csendőrök azt hiszik, hogy a szerencsétlen asszonyt megölték s a gyilkosok csak azután dobták a Pece-patakba. Az ügyészség széleskörű nyomozást indított, hogy világosságot derítsen ebben a rejtélyes ügyben. A halott személyazonosságát eddig még nem sikerült megállapítani.

x **Szülők figyelmébe!** Jól tanuló fiúknak a legnagyobb örömet azzal szerzünk, ha egy jó lövő flóbert-puskát veszünk. Hogyha jót és olcsót akarunk venni, úgy azt csak LADÁNYI JÓZSEF puska-művesnél Rákóczi-út, Moskovits-palota lehet kapni, mert nem mindegy hogy az csak flóbert legyen, mert a legtöbb szerencsétlenség a rossz és megbízhatatlan fegyverrel történik, ma már olyan egyének is árusítanak fegyvert, akik ahoz nem értenek, mert gramofon pipa és tollhoz a fegyver nem való. M. kir. lőporáruda. Telefon szám 269.

x **Álmatlanság ellen a »Certus«** a legjobb, mert nemcsak a polskát, de a petéket is megöli. Angol készítmény 80 fillér. Kapható: az Újvárosi drogueriában. 22

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én áthelyezi
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

x **Tavaszi vásár.** Tisztelettel értesítem a mt. nagyközönséget, hogy a csillár és fémáru gyártást megkezdem s ennél fogva raktáron levő csillár készletemet helyszűke miatt gyári áron, sőt normális elfogadható áron elárulom. Régi csillárok átalakítása, galvanizálása, fémáruk rezevése, nickelezése, butorvasálás, portáldiszek stilszerű készítése rajz és terv szerint. Stern, Bémer-tér, Telefon 556.

Ifj. Rimanóczy Kálmán

műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

Törlesztéses kölcsön:

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.
LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévay-palota,
Eszredévi emlék-tér sarok.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánezat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánezat készítését. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek.

Tisztelettel

358

Czapfalvi József.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jóságú modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserepkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközölhetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

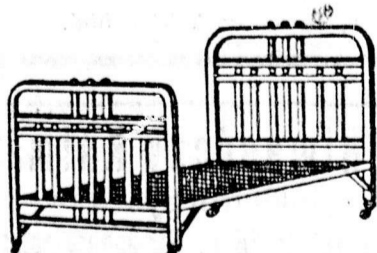
Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** hteol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* kiárusítom. Benkő A könyvkeresk. Rákóczi-ut 10

Vas és rezbutor

gyári raktári

Szekrényágy 3 matracal 19 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 5 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 686.

Tanuló fizetéssel felvétetik.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Romeo és Julia, opera (A bérlet 63.)

Péntek: Eljen a király (C bérlet 64.)

Sombat: Eljen a király (A bérlet 64.)

Vasárnap délután: Babuska, Horváth Mici fellépte, este: Lord piccolo (Kisbérlet 29.)

Sztojka Annus fellépte. A Gésáknak, ennek a kedves szeréjü operettnek felrészítésébe még frissebb színt adott *Sztojka Annus* vendéglépte. A fiatal művész szerződésétől célból lépett föl. Mindjárt konstatáljuk, hogy szerződését ajánlani lehet — talán később, de még most nem. Lesz belőle operett énekesnő, de még nem az, legalább nem az, aki Nagyváradon teljes sikerrel megállhatná a helyét. Hangja nem ment valamely mellékszíntől, amellyel nem is tud vele eléggé bánni s így éneke nem tud hatást elérni. Játékbeli rutinja jobb s éppen ez biztató arra nézve is, hogy van színvonalbeli tehetsége és a kellő gyakorlat hangjának is megadja a szükséges hajlékonyságot. A többi szerep Zsigmondi Anna, T. Pogány Janka, Mihályi Ernő, Ledvei, Kabcs, Bihar Böske kezében volt. Az összjátékot megérezte a kellő számú próbák hiánya, a hiányos szereptudás okozta zökkenésekről, akadozásokról pedig jobb hallgatni.

Hajnal Gyurka és Haraszty Mici szerződésai. A nagyvárad közönség két kedves emlékü színészismerősének szerződéséről értesít budapesti levelezőnk. *Hajnal Gyurkát*, a kiváló komikust *Bóthy László* igazgató a Királysínházhoz, *Haraszty Micit* pedig a Magyar Színházhoz szerződtette. Ezidő szerint mindketten Krecsányi társulatánál működnek.

IPARÜGYEK.

Az iparoktatási bizottság ülése.

Nagyvárad város iparoktatási bizottsága tegnap délután ülést tartott, *Lukács Ödön* tanácsnok elnöke alatt.

Az ülésen a jövő tanévi költségvetést állapították meg. A legérdekesebb a költségvetésben, hogy az iparosok régi óhajához képest az iparskólákban szedendő tandíjbevételeire nem vettek fel semmit s így nem szednek a jövő tanévtől tandíjat az iparos tanonciskolákban.

Az állam a szerződésben kikötött 17 továbbképző tanfolyam helyett csak nyolcat állított fel. A bizottság megkeresi a város tanácsát, hogy irjon fel azirányt, miszerint a jövőben mind a 17 tanfolyamot állítsa fel az állam s a vándortanárok helyett nagyvárad, erre képesített iparosokkal végeztesse a tanfolyam vezetését s a vándortanárokat mellőzze.

A női kereskedelmi tanfolyam vizsgálata június 20—22-én lesz s arra *Lukács Ödön*, *Stark Gyula* és *Medvigy Gábor* dr. küldettek ki a bizottság képviselőit.

Az iparos tanonciskolákban a vizsgálatok június 7—24-ére tűztek ki; a tanonc munka kiállítás pedig június 4—5-én lesz és a jutalmakat június 7-én osztják ki.

Id. *Guttman József* alelnök és *Szarili János* jegyző elhunytá teletti részvételt jegyzőkönyvbe iktatja a bizottság s a gyászoló családokhoz részvétíratot intéz.

Végül *Kelen Béla* bizottsági tag kérte a bizottság tagjait, hogy a vizsgálatokon minél nagyobb számmal jelenjenek meg, s személyes tapasztalatot szerezzenek a tanítókar buzgó munkálkodásának eredményéről.

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA
butorgyára

Nagyvárad,

Rákóczi-út 14.

szám alatt

„APOLLÓ” mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitünő hır-nevü**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

Kossuth—Szerényi kontra

Habár ügy.

Budapest, május 31.

(Saját tud.) A Kuria ma hirdette ki a *Kossuth Ferenc, Szerényi József* kontra *Habár Mihály* sajtóperben a végleges döntést. A Kuria a benyújtott semmisségi panaszokat elutasította s az ítéletet jogerősnek mondta ki.

Árviz a fővárosban.

Budapest, május 31.

(Saját tud.) Ma este 6 órától 9-ig óriási felhőszakadás volt Budapesten. Az eső valóságos árvizet idézett elő. Egyszerre 300 helyre is hívták a tűzoltókat a vízkár megakadályozására. Több ház pincéjét megtöltötte a víz és több 100.000 koronára menő kárt okozott. A *Royal*, a *Palacea* és *Bristol*-szállodák pincéit teljesen elöntötte a víz, ugyannyira, hogy főzni se tudtak.

A *Newyork-kávéház* termét egészen ellepte a víz. A *N. Fr. Pr.* és *Athenaum* pincéjét megtöltötte, a motorokat ellepte és azon veszély fenyegetett, hogy a lap nem jelenhetik meg. Később azonban a tűzoltók kiszivattyúzták a vizet. Több utcában felszakadt a kanális. A *Szondi*-utcában egy ház összeomlott.

Öngyilkos tanító.

Makó, május 31.

(Saját tudósítónktól.) A nagybányai hitelszövetkezetben tegnap rovatcsolást tartottak és amikor a pénztárkönyveket vizsgálták a tanító, aki mint pénztáros működött, a szobából eltávozott és föbe lőtte magát. A szövetkezetben nagy hiányokat fedeztek fel.

A leánya miatt.

Budapest, május 31.

(Saját tud.) Még élénk emlékezetében van a közönségnek Rudi Kamilla végzett orvosnövendék öngyilkossága. Most, mint értesülünk, a szerencsétlen leány édesanyja tegnap a gázvezetéket kinyitotta s annak csövét szájába vette. Az asszony a kiömlő gáztól meghalt. Az öngyilkossága oka leányának elvesztése volt.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA**Eladó birtok.**

Az Egyesült biharmegyei kereskedelmi bank és központi takarékpénztár részvénytársaság megbízásából tudomására hozom az érdeklődőknek, hogy *Biharmegye Less község* határában közvetlenül a vasut állomás mellett *352 katasztrális hold és 281 □ öl területű birtok* egy tagban vagy részletekben eladó.

A részletes feltételek Nagyváradon, Színház u. 4. sz. a. irodámban megtekinthetők.

Dr. Rezső Mór,
ügyvéd.

859

A Z I G A Z,

hogyan sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye. Szállodámban szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. — Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI“ szálloda, vendéglő és kávéház bérője.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindezenmő izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

*Csillárok,**ívlámpák*

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk**villamos világítás**

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővíti sét, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Ö csász. és Apost. kir. Felségének legfelső felhatalmazása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt

XXVIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az osztrák birodalomban egyedüli törvényesen engedélyezett sorsjáték 21.135 készpénz nyereményt tartalmaz, 620.000 K összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A húzás 1911. június 22-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjáték osztályánál, III. ker., Vorderer Zollamtsstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirtda-hivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya).

**Tölgy és bükkfa
Parkéták**

a legkiválóbb minőségben
lerakással, vagy anélkül

az egyesült parkétgyárak
részvénytársaság képviselő-
ben legelőnyösebben beszerezhetők:

WEISZ LAJOS

keresk. és műszaki iroda

Szacs vay-utca 81.

Telefon 323.

**MEGELŐZŐT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPOGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájaviz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »
3 » Thymol »	20 »
1 » Stomatin »	20 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »
1 drb Odontin betét	35 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	35 »
1 » Jera viollette brillantin	30 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantin	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 »

1 üveg Kerpel kézfinomító	38 kr.
1 tégely Margit crém	40 »
1 » Diana crém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Lickner puder	38 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
3 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	38 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfinomító	20 »
1 tégely tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuszkefe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz watta	85 »

305

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az áráról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Ujdonság. Szekrényág.

Szabadalom bejelentve.

Kis lakásokban nélkülözhetetlen. Különböző alakban és kivitelben készen kaphatók. Mint gyermekágy (nagyobbaknak is), íróasztal, festőállvány és ruhaszekrény 40 kor.-tól feljebb. Vételkényszer nélkül megtekinthető

HERCZEGH

műasztalosnál.

Szalárdi-utca 17. szám. 261

Mivel külföldön és Amerikában több éven át dolgoztam butor és különleges munkákat szakszerűen készítek. Rajz, költségvetés s szakvélemény díjtalanul.

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Dajkovits E.

fényirodában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szálítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

A Nagyszebeni

Általános Takarékpénztár

Előnyös amortizációs kölcsönöket nyújt és konvertál házakra, földekre és építkezési célokra, előzetes költség nélkül. Készséggel szolgál felvilágosítással:

Breitenstein Frigyes,
Nagyvárad, Keskeny-utca 13. sz.
Telefon: 1054.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbutorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.
Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkaért jótállok.
Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

Jégszekrények nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10—	1250	1450	17—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	360	480	560

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
Modern konyhaberendezések zománcos és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különleges ségek vaskereskedésében.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.